

שנתו. (18) והטעם, משום שנאמר בו "בן שנתו", ודורשים: שנתו שלו, ולא שנה של מנין העולם. ולכן אף שמנין העולם הוא מתשרי, לגבי קרבן יש למנות את שנתו מיום שנולד, מעת לעת לשעה שנולד בה.

אמר רבי אמי אמר רבי אלעזר: היתה בהמת הקרבן עומדת כאשר היא בפנים העזרה, ורגליה בחוץ לעזרה, וחתך את רגליה, ואחר כך שחט, כשירה. כי דם הרגלים העומדות בחוץ למרות שנפסל משום "יוצא", לא נתערב בדם שבמזרק [ולקמן מקשינן, מדוע אינה נפסלת משום בעלת מום].

ומתריצין: אמר רב חסדא אמר אבימי: מה שהכשיר רבי אלעזר בחתך קודם קבלה, הינו באופן שחותך באבר עד שמגיע לעצם שלא נעשה בעל מום בכך. (1) ומכל מקום, חיתוך זה מונע את הדם מלעלות לצואר הבהמה.

ומוכיחה עתה הגמרא מעצם דברי רבי אלעזר שאמר **קיבל ואחר כך חתך פסולה!**

שמעת מינה מדין זה שדם הרגלים שהיו מחוץ לעזרה נפסל משום יוצא, שדם המובלע באברים קודם שפירש דם הוא! ולכן נפסל משום "יוצא" גם כאשר הוא מובלע באיברי הבהמה. כי אם אין הוא נחשב דם, מדוע יפסל, הרי אין פסול יוצא חל אלא

אמר רבי אמי אמר רבי אלעזר: היתה בהמת הקרבן עומדת כאשר היא בפנים העזרה, ורגליה בחוץ לעזרה, וחתך את רגליה, ואחר כך שחט, כשירה. כי דם הרגלים העומדות בחוץ למרות שנפסל משום "יוצא", לא נתערב בדם שבמזרק [ולקמן מקשינן, מדוע אינה נפסלת משום בעלת מום].

אבל, אם שחט את הבהמה ואחר כך חתך את רגליה, הרי היא פסולה! שהרי דם הרגלים נפסל משום יוצא, וכיון שעולה ויוצא דם הרגליים דרך מקום השחיטה, הרי הוא מתערב בדם המזרק, ופוסלו.

ומקשינן: אם חתך ואחר כך שחט, מדוע כשרה, והרי כיון שחתך, נמצא שבעל מום קא מקריב? ומתריצין, אלא אימא כך אמר רבי אלעזר: חתך רגליה לאחר השחיטה, ואחר כך קיבל את הדם, כשרה. כיון שעל ידי שחתך, שוב אין דם הרגלים עולה למקום השחיטה.

ומקשינן: אם חתך ואחר כך שחט, מדוע כשרה, והרי כיון שחתך, נמצא שבעל מום קא מקריב? ומתריצין, אלא אימא כך אמר רבי אלעזר: חתך רגליה לאחר השחיטה, ואחר כך קיבל את הדם, כשרה. כיון שעל ידי שחתך, שוב אין דם הרגלים עולה למקום השחיטה.

ומתריצין, אלא אימא כך אמר רבי אלעזר: חתך רגליה לאחר השחיטה, ואחר כך קיבל את הדם, כשרה. כיון שעל ידי שחתך, שוב אין דם הרגלים עולה למקום השחיטה.

אולם הקשה השפת אמת, מדוע באמת כשר בחתך ואחר כך קיבל, הרי בשעת השחיטה קודם קבלה נתערב דם הרגלים ביתר הדם ופוסלו? ולכן פירש, שבחתך ואחר כך קיבל מדובר באופן שבשעת שחיטה היתה כל הבהמה בפנים ולאחר שחיטה יצאו רגליה וחתכם, ובאופן זה לא הספיק הדם להתערב ביתר הדם קודם קבלה וכשר. וכתב עוד, שבאמת למסקנא זו שחותך עד שמגיע לעצם ניתן להעמיד הסוגיא אף בחתך ואחר כך שחט שכשרה משום שאין היא בעלת מום.

ובעיקר קושיית השפת אמת, הקשה בין הגרש"ש, ובאבן האזול [הלכות פסולי המוקדשין, פרק א' הלכה ט"ו], כתב ליישבו על פי מה שהעלה מדברי הריטב"א בחולין [דף ג', שאין דם הקרבן מתקדש לגמרי עד שעת קבלה ולכן לא נפסל ביוצא קודם קבלה, ותמוה, שהרי בסוגיינתו מבואר שקבל ואחר כך חתך פסול משום שנפסל דם הרגלים קודם שקיבל, וביאר אבן האזול, שהריטב"א הוציא את חידושו ממה שבחתך ואחר כך קיבל כשר, ובהכרח הטעם בזה הוא משום שקודם קבלה לא נפסל הדם ביוצא, שאם לא כן נמצא שקיבל דם שנפסל כבר [ונקושיית השפת אמת], ומה שבקיבל ואחר כך חתך פסול הוא משום שכשהתחיל לקבל נתקדש כל הדם ואף זה שברגליה בחוץ ונמצא שבאמצע הקבלה נתערב דם הרגלים עם יתר הדם ופוסלו.

18. מדברי הגמרא משמע שבאה לחדש שאם נולד ביי"ד ניסן ותשע שעות ונשחט בשנה שאחרי כן ביי"ד ניסן ותשע שעות אסור לזרוק את דמו בשעה העשירית כיון שעברה שנתו, הקשה בכתבי הגר"י, הרי לולא דין זה ששעות פסולות בקדשים היה הדין שכבר בתחילת היום נפסל הקרבן כיון שכבר עברה שנתו, ומאחר ומונים שעות בקדשים הרי שכשר הוא עד לשעה התשיעית וא"כ אין החידוש בזה שפסול בשעה העשירית אלא החידוש הוא שכשר עד השעה התשיעית!?

1. הקשה השיטה מקובצת [אות ג'], מאחר והעמידה הגמרא את דברי רבי אלעזר באופן שאינו נעשה בעל מום, הרי שניתן להעמיד דבריו אף בחתך רגליה ואחר כך שחטה, שהרי אין כאן שחיטת בעל מום? ותירץ, כיון שחתך זה הינו מום עובר אין לשחטו עד שיעבור המום, אבל לענין קבלה אין בזה פסול כיון שבמום עובר נחשב עדיין "פר שהיה כבר".

הקורן אורה תירץ, שהיות ואמרנו כעת שהפסול של דם היוצא הוא במה שמתקבל עם יתר הדם, נמצא שאף בחתך רגליה לאחר השחיטה כל זמן שלא התחיל לקבל את הדם יהיה כשר, ואם כן לא שייך לומר שחילק רבי אלעזר בין חתך קודם השחיטה לבין חתך לאחריה, ובהכרח יש להעמיד את דבריו בלפני ואחרי קבלה.

ומתריצין: **דלמא** מה שאמר רבי אלעזר כי שמנונית שיצאה בחוץ נפטלת משום "יוצא" ופוסלת את דם הקרבן, **בקדשי קדשים** דיבר, שבהם לדברי הכל נפטל היוצא קודם זריקה כיון שאין סופו לצאת מהעזרה אף לאחר מכן.

תנו רבנן: קדשי קדשים – שחיטתן צריכה להיעשות **בצפון העזרה**, וקיבול דמן בכלי שרת אף הוא דינו **בצפון**. ואם עמד השוחט בדרום העזרה סמוך לאמצעה, והושיט ידו לצפון, ושחט את הבהמה העומדת שם, שחיטתו כשרה כי אין צריך שהשוחט יעמוד בצפון אלא הבהמה.

אבל אם **קיבל** העומד בדרום את הדם, **קבלתו פסולה** כי בעבודת קבלה צריך שיעמוד המקבל בצפון [ולקמן דף מח נלמד כל זה מפסוקים].

הכניס המקבל **ראשו ורובו** בצפון, וקיבל את הדם, כשר **כאילו נכנס כולו** בצפון, כיון שבכל התורה הדין הוא שרובו ככולו.

על דם או על בשר. (2) ונמצא שיש להתחייב כרת על אכילת דם המובלע באיברים. וקשה, הרי הדין הוא שאין חייבים כרת על אכילת דם שלא פירש! (3)

ומתריצין: **דלמא** מה שנפסל הדם שבמזרק אינו משום דם הרגל, שבאמת אינו נחשב דם, אלא **משום שמנונית** המעורבת בו, שהיא ראויה לאכילה, ודינה כבשר להיפסל משום יוצא. וכשיוצאת השמנונית עם דם הרגל המתערב בדם שבמזרק, פוסלתו. (4)

שמעת מינה מדין זה שאמרנו, שהשמנונית שברגל שיצאה חוץ לעזרה קודם זריקת הדם נפטלה משום יוצא, כי **בשר קדשים קלים שיצא** חוץ לעזרה **לפני זריקת דם, פסול!** והגם שסופו לצאת מהעזרה לאחר הזריקה כדי לאוכלו שם, שהרי בשר קדשים קלים נאכל בכל העיר, בכל זאת, אם יצא קודם זריקה, נפסל הבשר, כיון שעדיין לא הגיע זמנו לצאת. (5) ונמצא, שרבי אלעזר חולק על רבי יוחנן הסובר [לקמן פט ב] שבשר קדשים קלים שיצא קודם זריקת דמו הרי הוא כשר!?

אי אפשר לומר כן, שהרי כל דם אסור באכילה ואף על פי כן דינו להיזרק על המזבח, והיינו שדין זה לא נאמר כלפי הדם ומשום שזו היא מצוותו של הדם להיזרק על גבי המזבח. ואמנם בדם האברים לא מתקיימת מצוות זריקה שהרי לאו דם הוא, מכל מקום לא יתכן שאסרה תורה לזרוק, שהרי בכל דם הנוק מעורב דם האברים ובכל זאת התירתו תורה לזריקה, ובהכרח שאף בו אין איסור לגבוה.

3. כן פירש רש"י, אולם **התוס'** הקשו, שהרי הדין הוא שדם האברים בלאו ולא בכרת, וכיצד רוצה הגמרא לפשוט שהוא בכרת? ולכן פירשו שהנדון כאן הוא לדין זה שיפסל דם האברים משום יוצא. וכתב **הפנים מאורות**, שרש"י פירש הסוגיא בלשון שאלה כיצד יתכן לחייב כרת על דם האברים, מאחר ואין הדין כן, אולם תוס' למדו שבאה הגמרא לפשוט ההלכה שדם אברים דם הוא ולכן לא פירשו זאת לגבי חיוב כרת אלא לגבי פסול יוצא.

4. **המקדש דוד** [תחילת סימן ט"ז] הוכיח מדברי הגמרא כי מה שאין להקריב דבר הפסול להקרבה אינו רק מחמת שאין מצווה בהקרבתו, אלא שיש בזה איסור מצד עצמו של הקרבת דבר פסול, שהרי השמנונית שהיא בשר אין עליה מצוות זריקה ואף על פי כן אם נפטלה משום יוצא אסור לזרוקה על המזבח, ועוד הוכיח, כי אף דבר שאינו בר הקרבה כלל כגון בשר זה שאינו ראוי לזריקה מכל מקום חל עליו פסול יוצא לענין איסור הקרבת פסולים.

5. הקשה **השפת אמת**, הרי הטעם שבשר שיצא כשר הוא משום שסופו לצאת, וזה לא שייך לגבי השמנונית שעומדת

2. בכתבי הגר"ז הקשה בשם הגר"ח, מדוע אם דם האברים אינו דם אין לו להיפסל משום יוצא, הרי אינו גרע מבשר היוצא שנפסל בכך? וכן הקשה **הקהילות יעקב**, והביא את גירסת השיטה מקובצת שכתב שאף בשר אינו נחשב, והוכיח כדבריו שדם אינו בכלל בשר. אולם מאידך מביא הקהילות יעקב מתשובת הריב"ש שהביא דברי הרא"ה בשם הרי"ה הלוי שסובר שדם בכלל בשר, ולדבריו קשה סוגייתנו! ותירץ הקהילות יעקב, אפשר שאין פסול יוצא אלא על דבר הכשר לאכילה או להקרבה, והטעם, כיון שפסול בשר היוצא הלא נלמד מן הפסוק "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו" – כיון שיצא חוץ למחיצתו נאסר. ואם כן זה שייך רק בדבר שיש בו דין אכילה או הקרבה אשר העזרה היא מחיצתו לענין היתר אכילתו או הקרבתו, אבל כשאין בו אכילה או הקרבה אין העזרה מחיצתו כלל, שאין היא מתירה אותו לכולם ולכן אין לו להיפסל משום יוצא. וכיון שכן, הרי דם האברים אפילו שהוא בכלל בשר אבל כיון שאסור באכילה, ומצוות זריקה גם כן אין בו כיון שהוא דם האברים ואינו אלא כמים, נמצא שאין העזרה מחיצתו לכולם וממילא אין בו פסול "יוצא".

והגר"ח תירץ בזה, שפסול יוצא האמור בדם ופסול יוצא האמור בבשר נלמדים ממקורות שונים והנם שני ענינים: ענין פסול הדם הוא לזריקה, וענין פסול הבשר הוא לאכילה, ולכן לא שייך שיפסל הדם בפסול יוצא של בשר כיון שפסול זה אינו פוסל לזריקה אלא לאכילה. והגר"ז תמה עליו, שאם כן מה תירצה הגמרא "דלמא משום שמנונית", הלא אין השמנונית נפטלת לזריקה אלא לאכילה? והקהילות יעקב יישב דברי הגר"ח, שהרי הדין הוא שכל דבר האסור להדיוט באכילה נאסר בהקרבה לגבוה, וכיון שהשמנונית אסורה באכילה להדיוט ממילא נאסרת אף בהקרבה, אבל כלפי הדם

הקרבין על גבי המזבח, והם קדשי קדשים, ולכך נפסלו ביוצא.⁽⁷⁾

בעא מיניה אבוה דשמואל משמואל: בהמה העומדת באופן שהיא בפנים העזרה, ורגליה בחוץ, מהו לשוחטה לכתחילה?

אמר ליה שמואל כתיב [ויקרא יז] **"והביאום לה"** ודורשים בזה, **עד שתהא כולה לפנים**. ולכך אין לשוחטה לכתחילה כשרגליה בחוץ.⁽⁸⁾

עוד שאלו: **תלה הבהמה באויר העזרה ושחט, מהו?**

אמר ליה שמואל: כשרה.

אמר ליה אביו: אישתבשת! בעינן שתהא השחיטה על ירך המזבח, וליכא, כיון ש"על ירך" משמע אצל הירך, בקרקע.

עוד שאלו: **נתלה השוחט באויר העזרה ושחט, מהו?**

אמר ליה שמואל: פסולה. כי סבר כמו שאם תלה את הבהמה ושחטה היא פסולה, הוא הדין בנתלה השוחט.

אמר ליה אביו: אישתבשת! כי רק שחיטה צריכה להיות "על ירך" ולא השוחט צריך להיות "על ירך".

קבלה, פסולה, משום שאף שאין הזבח נפסל בזה, מכל מקום, הבשר עצמו נפסל לאכילה ויש לשורפו, וכמו שכתב הרמב"ם [שם הלכה ל"ב] ולכן כשיצאה קודם קבלה, נפסל הדם משום שמנונית המעורבת בו.

8. רש"י כתב שדין זה הוא רק לכתחילה שאינו רשאי לשחוט באופן זה אבל בדיעבד אם עשה כן שחיטתו כשרה. וכן הכריח התוס' מהגמרא לעיל אשר מבואר שברגליה בחוץ וחתך ואחר כך קיבל כשרה הגם שבשעת שחיטה היו רגליה בחוץ. אולם הרמב"ם [בהלכות פסולי המוקדשין, פרק א' הלכה י"ד] כתב ששחיטה באופן זה פסולה. וכתב הלחם משנה שהוכרח לומר כן כי הוקשה לו מדוע לא העמידה הגמרא לעיל את דברי רבי אלעזר בחתך ואחר כך שחט שכשרה, [ונקושיית הקרן אורה שהובאה לעיל הערה 14], אלא בהכרח שבאופן זה פסולה כיון שבשעת שחיטה היו רגליה בחוץ. ומה שאמר רבי אלעזר שבחתך ואחר כך קיבל כשרה, היינו באופן שבשעת שחיטה היו רגליה בפנים ויצאו לאחר השחיטה.

וכתב עוד, שיתכן שאף התוס' מודים כן להלכה, ומה שפירשו שהוא לכתחילה, הוא רק לבאר מדוע כשהקשתה הגמרא על דין זה שבחתך ואחר כך שחט כשרה, לא הקשתה שצריך שתהא כולה בפנים, ולכך פירשו שסבר המקשה שדין

פרכסה הבהמה לאחר שחיטה ויצתה לדרום וחזרה לצפון, כשרה. כיון שאין פסול "יוצא" בתוך העזרה אלא מחוץ למחיצותיה. והוא הדין גם אם לא חזרה לצפון כשירה, אלא נקט "חזרה" משום הסיפא העוסקת בשיצאה חוץ לעזרה, וחזרה.⁽⁶⁾

קדשים קלים – שחיטתן בפנים העזרה, וקיבול דמן בכלי שרת בפנים ואין צריכים צפון.

עמד בחוץ לעזרה והכניס ידו לפנים העזרה ושחט, שחיטתו כשרה. כיון שאין צריך שיעמוד השוחט בעזרה אלא הבהמה.

אבל אם קיבל העומד בחוץ את הדם, קבלתו פסולה, שהמקבל צריך לעמוד בפנים.

הכניס המקבל ראשו ורובו לעזרה, וקיבל, קבלתו פסולה כאילו לא נכנס. ולקמן יתבאר מן הכתוב שיש לו להיות כולו בפנים.

פרכסה הבהמה לאחר השחיטה, ויצתה לחוץ העזרה, וחזרה, פסולה משום "יוצא".

ומדייקת הגמרא: **שמע מינה** מדין זה שפרכסה ויצאה פסולה, **שבשר קדשים קלים שיצא מהעזרה לפני זריקת דמים, פסול!**

ומתריצין: **דילמא** מה שנאמר כאן שפסולה מדובר **באליה ויותרת הכבד ושתי כליות**, שהן האימורין

לזריקה כיון שמצווה לקחת את כל דם הפר, ואם כן יש לה להיות כדין הדם שנפסל משום יוצא!?

6. כן פירש רש"י. והקשה החק נתן, מנין לרש"י לפרש כן, אולי מדובר בשיצאה קודם קבלה, ולכך אם לא חזרה פסול משום שיש לקבל הדם בצפון? ותיירץ, שבהכרח מדובר שיצאה לאחר קבלה, שאם לא כן נמצא שבסיפא גבי קדשים קלים שיצאה חוץ לעזרה וחזרה שפסולה, מדובר גם כן באופן זה שיצאה קודם קבלה, ואם כן, יש לה להיפסל מחמת הדם שבה שנפסל ביוצא, וכיצד הוכיחה שם הגמרא פסול בשר או אימורי קדשים קלים שיצאו קודם זריקה, אלא בהכרח מדובר בשיצאה לאחר קבלה ולכן כתב רש"י ברישא שאף אם לא חזרה כשרה.

7. ממסקנת הגמרא עולה, כי אימורי קדשים קלים שיצאו קודם זריקת הדם וחזרו, פסולים משום יוצא, ופסולים הקרבן בכך. אולם שיטת הרמב"ם [הלכות פסולי המוקדשין, פרק א' הלכה י"ג], שבפרכסה ויצאה חוץ לעזרה אחר קבלת הדם כשירה, כיון שבקדשים קלים אפילו יצאו האימורים והבשר קודם זריקה, הזבח כשר ואף אם בשעת זריקה היו בחוץ. וכתב הקרן אורה שזהו דווקא ביצאה לאחר קבלה, אבל אם יצאה קודם

אמר רבא על דברי אביי: מאי שנא תלה וקיבל בקדשים קלים, דכשרה אף על פי שצריכה קבלתם להיעשות בפנים, בהכרח, משום דאזכיר פנים כפנים דמי, שאם לא כן לא נתקיימה קבלה בפנים, וכיון שמודה אביי שאזכיר פנים כפנים, אם כן, בקדשי קדשים נמי יש לו להכשיר כשתלה הבהמה וקיבל, משום שאזכיר צפון כצפון דמי. ומדוע חולק אביי על אביו של שמואל שהכשיר בזה.

אלא אמר רבא: בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים, כל האופנים כשרות, ואף בתלה הבהמה וקיבל משום שאזכיר צפון כצפון, ואין חסרון של דרך שרות בדבר זה, ולא נאמר דין "על ירך" בקבלה, וכן בנתלה השוחט ושחט, כשרה, משום ששחיטה אינה שירות, ולא נאמר דין "ירך" על השוחט אלא על הבהמה,

בר חוץ מן תלה הבהמה ושחט בקדשי קדשים, שפסול משום שצריך שחיטה על ירך המזבח. מה שאין כן בקדשים קלים, שלא נאמר בהם דין זה. וכן בנתלה הכהן וקיבל הדם, שפסול בין בקדשי קדשים ובין בקדשים קלים, כיון שקבלה הנה שירות ואין דרך שירות בכך.

נמצא, שסובר רבא כאביו של שמואל בכל הדינים, אלא שאביו של שמואל לא דיבר בקדשים קלים, ולכן לא הכשיר בתלה הבהמה וקיבל.

בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא: היה עומד הכהן המקבל את הדם, כאשר הוא בפנים העזרה, וציציתו שערות ראשו, בחוץ, מהו? (11)

אמר ליה רבי זירא: לאו אמרת לגבי בהמה שהיא

עוד שאלו: נתלה הכהן באזכיר וקיבל כך את הדם, מהו?

אמר ליה שמואל: כשרה, כמו בנתלה ושחט.

אמר ליה אביו: אישתבשת! אין דרך שירות בכך. (9) וקבלת הדם הינה "שירות", מה שאין כן שחיטה.

עוד שאלו: תלה הבהמה באזכיר וקיבל דמה, מהו?

אמר ליה שמואל: פסולה כמו בתלה ושחט.

אמר ליה אביו: אישתבשת! שחיטה צריכה להיעשות על ירך, ולא קבלה על ירך.

אמר אביו: אלו האופנים שלעיל, אם נעשו בקדשי קדשים, כולן פסולות! תלה ושחט פסול משום חסרון "על ירך", נתלה וקיבל פסול משום שאין דרך שרות בכך. ואף תלה הבהמה וקיבל פסול, כי אמנם לא נאמר בקבלה דין ירך, אבל דין צפון נאמר בה, ואזכיר צפון אינו נחשב צפון. (10) ובה חולק אביי על אביו של שמואל שהכשיר בתלה וקיבל.

בר חוץ מנתלה השוחט ושחט, שכשר בזה, כדברי אביו של שמואל.

ואילו בקדשים קלים שנעשו בהם אלו האופנים, כולן כשרות, ואף בתלה ושחט, כיון שבקדשים קלים לא נאמר דין שחיטה על ירך המזבח, ואף לא דין צפון, ולכן אף בתלה וקיבל, כשר.

בר מן נתלה הכהן וקיבל שפסול אף בקדשים קלים כיון שאין דרך שירות בכך.

כצפון הרי שאף לולא חסרון "על ירך" יש לפסול משום העדר שחיטה בצפון.

11. הגמרא בסמוך פשטה ספק זה מדברי אביו של שמואל שאמר שרגלה בחוץ פסולה, והקשה האור שמח (הלכות פסולי המוקדשין, פרק א' הלכה י"ד), שהרי אף רבי ירמיה לא הסתפק ברגלו של כהן בחוץ אלא בשערות ראשו בחוץ, ואם כן כיצד הוכיח ממה שפסולה כשרגלה בחוץ לכן שפסול כששערות ראשו בחוץ? ותירץ, כי מה שלא הסתפקה הגמרא לגבי רגלו בחוץ [וכפי שמופיע בברייתא כאן שהכניס ראשו ורובו כאילו לא נכנס], אין זה משום שסבר שיש דין שיהיה כולו באהל מועד, אלא סבר שהיותו וכהן המחוסר רגל פסול משום בעל מום, לכן כשרגלו בחוץ הרי זה כמי שעבד בלא רגל שפסול משום בעל מום שמחלל עבודתו בזה, ומה שאין כן בשערות ראשו שאף מי שאין לו שערות אינו בעל מום בכך

זה הוא רק לכתחילה, אבל למסקנא שרבי אלעזר לא דיבר באופן זה אלא בחתך ואחר כך קיבל אף התוס' יפרשו כהרמב"ם.

9. הקשה השפת אמת, מאחר ונאמר בפסוק "לעמוד לשרת", והנתלה אינו עומד, יש לפסול עבודתו משום כך אף אם היה דרך שירות בכך, כי עיקר הפסול הוא במה שהנתלה אינו דרך עמידה כפי הנאמר בפסוק.

ובכתבי הגר"ז כתב שבאמת אין פסול במה שאין דרך שירות בכך שענינו שלא נעשית העבודה כדרך עבודה, אלא ענין הפסול הוא בזה שצריך עמידה על הרצפה, וכשאינו עומד כדרך עמידה חסר בדין עמידה על הרצפה.

10. מה שפירש רש"י שבתלה ושחט פסול משום חסרון "על ירך", העיר הקרן אורה, כי מאחר וסובר אביי שאזכיר צפון לאו

ניתנין-למעלה נתן למטה.

או אם את דמם של הניתנין – בפנים ההיכל נתן בחוץ, על מזבח החיצון.

או אם את דמם של הניתנין – בחוץ נתן בפנים ההיכל.

הרי הקרבן פסול, ואין בו כרת באכילתו ונבגמרא מתבאר מה בא תנא דמתניתין להשמיענו שאין בו כרת באכילתו.

בפנים ורגליה בחוץ שאין לשוחטה כך שהרי נאמר בפסוק "והביאום לה" ודורשים בזה עד שתבא כולה לפנים [וכן אמר שמואל לעיל], הכא נמי לגבי הכהן המשרת, נאמר [שמות כח] "בבואם אל אהל מועד", ודורשים בזה, עד שיבא כולו לאהל מועד. וכל ששערות ראשו בחוץ הרי שלא בא כולו אל אהל מועד.⁽¹²⁾ [נמכאן למדנו דין הברייתא לעיל, שבהכניסו ראשו ורובו לעזרה, כאילו לא נכנס].

מתניתין

מתן-דמים שנעשה שלא במקומו, כגון: נתנו דם על גבי הכבש, שאינו מקום מתן – דם.

או נתנו במזבח עצמו שלא כנגד היסוד, והיינו בקרן המזרחית – דרומית שלא היה לה יסוד [ודם העולה צריך להנתן על קיר המזבח כנגד היסוד שתחתיו].

או אם נתן את הדמים שדינם להיות ניתנין – למטה מחוט הסיקרא למעלה מחוט הסיקרא. וכן אם את הדמים שדינם להיות

אמר שמואל: מה ששינוי במשנתנו שכשנתן הדם כו-ב שלא במקומו פסול, נאמר על בשר הקרבן אבל בעלים נתכפרו בקרבן זה!⁽¹³⁾

מאי טעמא נתכפרו הבעלים למרות שהבשר נפסל? דאמר קרא [ויקרא יז] "ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר" – כיון שהגיע דם למזבח, בכל מקום שהוא, נתכפרו בעלים.⁽¹⁴⁾ והיינו, שלענין כפרה, כל

הרי שאין הן מעכבות בהיותם בחוץ, ואף להסובר [בבבורות דף מג ב] שהקרחנין פסולים לעבודה היינו משום שאין הוא שווה בורעו של אהרן ולא משום בעל מום, ובפסול זה אין עבודתו מתחללת כפי המבואר שם. ולזה פשטה הגמרא מרגליה בחוץ שמבואר שפסולה משום שבאופן זה נחשב כאילו לא נשחטה בפנים, והוא הדין לשערותיו בחוץ שהיות ואין הוא כולו בפנים חסר בדין עד שיבוא כולו לאהל מועד וכפי המבואר בהמשך הגמרא.

12. בכתבי הגר"ז שאל, מדוע באמת אין מועיל דין רובו ככולו לזה עצמו שיחשב שבא כולו אל אהל מועד שהרי בכל התורה כולה מועיל, וכן מדוע שונה זה מדין קבלה בצפון שמועילה בזה הכנסת ראשו ורובו? וכתב על פי דברי הגר"ח שדין רובו ככולו שייך רק היכן שגדרשת עשייה באיזה מקום, שבזה אף בכנס רובו נחשב שעשאה במקום זה, אבל לגבי להחשיב את הנכנס ראשו ורובו כמי שנמצא ושוהה במקום זה, לא מועיל דין רובו ככולו וצריך שיכנס כולו. ומעתה, דין קבלה בצפון שאין ענינה שיהיה הכהן בצפון בשעת קבלה, אלא הוא דין בעבודת הקבלה שתיעשה בצפון ורק שאם עומד בדרום לא נחשב שנעשתה העבודה בצפון, בזה מועיל בה רובו ככולו להיחשב שעשאה בצפון, אבל בדין עבודת פנים נתחדש בפסוק של "בבואם אל אהל מועד" שצריך שימצא הכהן שם בשעת עבודה ולא די במה שנעשית עבודתו באהל מועד, וכיון שיש לו להימצא באהל מועד אין מועילה בזה הכנסת ראשו ורובו.

13. כתב האור שמח [הלכות פסולי המוקדשין, פרק ב' הלכה יז], כי בקרבן פסח שעיקרו לאכילה ודינו שאם נטמא הבשר

קודם זריקת הדם אין הזריקה מרצה כמבואר בפסחים [עב ב], הוא הדין לזריקה שלא במקומו שאינה מרצה כיון שנפסל הבשר, וכן כתב האבי עזרי [שם] הוסיף, שאין לומר שמאחר ולמדנו מהפסוק של "ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר" שכיון שהגיע דם למזבח נתכפרו בעלים וכל הקדשים בכלל דין זה, ממילא יהיה הדין שקרבן פסח שדינו להיות ראוי לאכילה אף הבשר יהיה כשר שאם לא כן נמצא שלא כיפר אין זו סברא, כי אמנם הפסוק של "ואני נתתיו לכם על המזבח" כולל את כל הקרבנות, אולם כל ענינו הוא לומר שמצד הזריקה אין חסרון במה שנתן שלא במקומו והוא הדין לקרבן פסח שאין בו חסרון מצד הזריקה מצד מה שנעשתה שלא במקומה, אבל מאחר ויש בו בקרבן פסח פסול אחר שעל ידי שנפסל הבשר נמצא שאין לו אוכלין, הרי שיש לו להיפסל לגמרי מחמת כן כיון שדין הפסח שאין לו אוכלין אין זריקתו מרצה.

אולם דעת החזו"ן איש [סימן ז' ס"ק א'] כי אף בקרבן פסח הדין הוא ששלא במקומו כמקומו דמי וכשר [הווכיח כן מתוס' לקמן ס' א, יעויין בדבריו], ולכן אף הבשר יותר באכילה מכח סברא זו שאם לא יותר נמצא שלא כיפרה הזריקה, ומאחר ולמדנו שבכל הקרבנות זריקה שלא במקומה מכפרת, בהכרח שבקרבן פסח כשר אף הבשר באכילה.

14. כתב בחידושי רבינו חיים הלוי [הלכות פסולי המוקדשין פרק ב'], כי דין זה הוא רק אם נתן הדם על המזבח שבזה נתחדש שזריקת מזבח אף שלא במקומו מכפרת על הבעלים, אבל דם שדינו להיזרק על המזבח ונתנו על הפרוכת או בין הבדים אינו מכפר, וכפי שנאמר בפסוק "ואני נתתיו לכם על